

«Αποφασισμένοι οἱ δημοτικιστὰδες τῶν Χανιῶ νὰ προ-
δοῦμε σὲ κάποια συστηματικώτερη δρᾶση, ἀρχίσαμε ἀπὸ τὴν
ἔδρῳ κέντρου δικοῦ μας καὶ ἀναγνωστήριον, προωρισμένου
γιὰ τοὺς φίλους μας καὶ προικισμένου πρῶτα καὶ κύρια μὲ
ἔργα τῆς δικῆς μας φιλολογίας.

«Σὲ μέρος μικρὸ, ὅπως εἶναι τὰ Χανιά, φυσικὸ εἶναι
καὶ λίγοι νῶμαστε καὶ μέσα μικρὰ νῶουμε στὴ διάθεσιν
μας. Γι' αὐτὸ μεγάλη χάρη θὰ χρεωστούμε σὲ ὅλους τοὺς
δικούς μας νὰ μᾶς συντρέξουν, στέλλοντάς μας τὰ ἔργα
τους, ποὺ τόσο ἀπαρχίτητα μᾶς εἶναι καὶ στὶς δικῆς μας με-
λέτες καὶ στὴν ἀπόχρησιν καινούριων φίλων».

«Ὅσοι ἀπὸ τοὺς δικούς μας ἔχουν τυπώσει βιβλία θὰν
τοὺς τὰ στείλουνε βέβαια γιὰ νὰ συντρέξουνε τὰ καλὰ Κρη-
τικέπουλα στὸ ἔργο τους. Τὸ πανόγραμμά εἶναι:

Δημοτικιστικὸ Κέντρο
Δόσχη Π. Κοτυλάκη
Χανιὰ (Κρήτη)

ΑΠΟ ΤΟΝ ΕΞΩ ΚΟΣΜΟ

Η ΤΕΧΝΗ ΚΑΙ Η ΕΠΙΣΤΗΜΗ

Πέθανε ὁ Σαρντοῦ. Ὁ περίφημος δραματογράφος
ποῦ—καθὼς φαίνεται—ἡ φήμη του εἶναι πολὺ
πιο μεγάλη ἀπὸ τὴν τέχνην του. Γιὰ τὸν ἀπλού-
στατο λόγο πὼς ἀντὶ νὰ κυνηγήσῃ τὴν ἀλήθειαν
τῆς Τέχνης, ἀδιαφοροῦντας γιὰ κάθε ἄλλο, κυνή-
γησε τὸν ἐπαινο τῶν ἀνθρώπων. Θορύβησε πολὺ
μὰ τί θάπομεινῃ ἀπὸ τὸ θόρυβο τοῦτο; μισὴ σελίδα
ἀπὸ τὸ χέρι τῆς ἀνοιχτομάτας Ἱστορίας, μισὴ σε-
λίδα, ὅχι καὶ πολὺ κολακευτική. Χαρακτηριστικὸς
τύπος τοῦ τεχνίτη τῆς σκηνῆς ποὺ ἀντὶ νὰ βάλῃ
ἀπάνου στὴ σκηνὴ ψυχὴς καὶ καρδιῆς, τὴ ζωὴ μὲ
τὰ δράματά της, γιόμισε καὶ παραγέμισε τὰ
σκηνικὰ σάνιδια, μὲ ὅλα τὰ ἐξωτερικά, μὲ ὅλα τὰ
παρακατιανά, ἢ τὰ ἀπάνου ἀπάνου, μὲ τὰ φορέ-
ματα, μὲ τὰ φτιασιδιά, μὲ τὰ στολίδια, μὲ τὰ
μαραφέτια, μὲ τὰ μπιχλιμπίδια, μὲ τὰ τεχνά-
σματα, μὲ τὰ ντυσίματα, μὲ τὰ ἀνέκδοτα, μὲ ὅλα
ἐκεῖνα τὰ μικρὰ κατορθώματα, ποὺ χρειάζονται με-
γάλη καπατσούνη, μὰ ἀπὸ ἐμπνευστὴ, βάλ' του
ρίγανη. Τὸ ἰδανικὸ του: τὸ γιόμισμα τῶν θρανίων,
καὶ τὰ παλαμάκια. Τὴν Ἰδέαν; νὰ τὴ βράσω. Γιὰ
τὸ θέατρο· γιὰ τὸ θέαμα. Καὶ γιὰ τὸ εἰσέτασμα
θεαμάτων ποὺ κάνουν ἐντύπωση ὅσο δὲν παίρνει
ἄλλο, εἴτανε μοναδικός. Παρκαπάνου ἀπὸ τὴ μικρο-
νεχνία τοῦ βωντεβίλ δὲν τράβηξε. Ἐνας σοβαρὸς
κριτικὸς τὸν εἶπεν «ἐξαιρέτο βωντεβιλίστα». Εἶχε

καὶ χαρίσματα γελοιογραφικὰ ἀξιοσημείωτα. Καρι-
κατουρίσας, διασκεδαστικός. Καὶ ὅμως ὁ πολυφη-
μισμένος αὐτὸς δραματογράφος δὲν εἴτανε γιὰ νὰ
σταθῇ ὅπου στάθηκε. Ἀρχισε μὲ ὅλη τὴ λαμπρό-
τητα, καὶ μὲ ὅλη τὴν ἀξιοπρέπεια. Μὲ φαντασία,
μὲ ζωὴ, μὲ τέχνη. Τὰ πρῶτα τοῦ ἱστορικὰ δρά-
ματα, ἡ «Πατρίδα», καὶ τὸ «Μίσος», ἡ κριτικὴ
τὰ ξεχωρίζει, καὶ μιλεῖ γι' αὐτὰ μὲ σεβασμὸ καὶ
μὲ θαύμασμα. Σαίξπηρος παραστρατισμένος. Μοῦ
φαίνεται πὼς ἔχει ἀρκετὴ ἀναλογία, μέσα στὴν
Ἱστορίαν τῆς γαλλικῆς φιλολογίας, μὲ τὸν Ἀλέ-
ξαντρο Δουμά, τὸν πατέρα. Ἀρχισε καὶ αὐτὸς μὲ
τὴν καλλιτεχνίαν καὶ κατρακύλησε στὴ βιομηχανίαν.
Κι ὁ Σαρντοῦ μᾶς δίνει νὰ στοχαστούμε, τὰν τό-
σοι ἄλλοι, πὼς ὁ πῆγος ποὺ μετρά τὴν ἀξίαν καὶ
τοῦ θιατρικοῦ ἔργου δὲν εἶναι ἡ ἐμπορικὴ ἐπιτυ-
χία του.

*

Ὁ κριτικὸς Ρερμὺ Γκουρμόν σὲ μιὰν ἀπὸ τίς
τσουχτερές κουβέντες του στὸ τελευταῖο ποὺ μᾶς
ἤρθε φυλλάδιον τοῦ «Mercure de France» ὑπο-
στηρίζει, μιλώντας μὲ τὸ στοχαστικὸ του χιούμορ,
γιὰ τὴν παιδείαν καὶ γιὰ τὴν ἀνατροφή, πὼς αὐ-
τός, ἂν τοῦ περνοῦσε ἀπὸ τὸ χέρι, θὰ τὰ καταρ-
γοῦσε, μὴ καὶ καλὴ, ὅλα τὰ λεγόμενα παιδικὰ
ἀναγνωσμάτια. Ἄν εἶχα, λέει, παιδί νὰ τοῦ
μάθω λ. χ. τὴ γαλλικὴν ἱστορίαν, τοῦ παιδιοῦ μου
ἀμέσως θὰ τοῦ ἔδιναν νὰ διαβάσῃ τὸ Μισελέ. Κ'
ἔτσι τὸ παιδί ἔθκανε ἀμέσως τὴ γνωριμίαν ἐνὸς με-
γάλου συγγραφέα, ἐνὸς μεγάλου διαλαλητῆ τῶν πο-
λιτισμῶν, καὶ εἶμαι βέβαιος πὼς ὁ μικρὸς μαθητὴς
θὰ κρατοῦσε παντοτεινὰ στὸ θυμητικὸ τὸ συναπάν-
τημά του μὲ τὴ μεγαλοφυΐαν! Στὸν ἀνεμο λοιπὸν
ὅλα τὰ περίφημα παιδαγωγικὰ ἐγχειρίδια τῆς πρώ-
της, τῆς τρίτης, τῆς δευτέρας, καθὼς λέγονται,
χρονίης, ποῦ, καθὼς ὁ Ρερμὺ Γκουρμόν τὸ σημειώνει,
οἱ συγγραφεῖς τους, γιὰ νὰ ἐννοηθοῦν τάχα ἀπὸ
τὰ παιδιά, παιδισκίζουν οἱ ἴδιοι, καὶ σὲ τι ὕψος μα-
θητικὸ καὶ φτωχό, Θεέ μου! — Ἀπάνου κάτου, ἡ
γνώμη τοῦ γάλλου κριτικοῦ εἶναι ἡ ἴδια μὲ τὴν
ἴδιαν τοῦ κ. Παλαμά στο ἄρθρον τοῦ «Βιβλίου γιὰ τὰ
παιδιά» ποὺ ἔβαλε ὁ «Νουμάς». Τὴν ἴδιαν γνώμην,
ἀνίσως καλὰ θυμούμαστε, ἔρριξε στὸ χαρτί ὁ κ.
Παλαμάς, ἰδὼ καὶ δώδεκα χρόνια, καὶ σ' ἓνα τοῦ
ἄρθρου στὴν «Ἐστίν».

*

Συνέδριον φιλοσόφων ἔγινε στὴν Ἀϊδελβέργη, ἰδὼ

καὶ δυὸ μῆνες. Μαζώχτηκαν ἐκεῖ οἱ φιλόσοφοι ἀπὸ
πολλὰ μέρη τοῦ παλαιοῦ καὶ τοῦ νέου κόσμου. Καὶ
ἐξανκοιτάξαν ἐκεῖ καὶ ἐξανμιλήσανε γιὰ τὰ μεγάλα
προβλήματα τοῦ συνταράζοντος καὶ τοῦ θὰ συνταρά-
ζουσε πάντα τὸ στοχαστικὸ νοῦ, καὶ ποῦ γεινοῦν
καὶ τὴν ὥρην τούτῃ μεγάλη συγκίνηση καὶ ἡρωϊκὴς
προσπάθεια καὶ λογῆς ἔργα σημαντικὰ φέρουνε
στὴν προσοχὴ καὶ στὴ συζήτησιν τοῦ κόσμου τῆς
σκέψης, τῆς ἐπιστήμης καὶ τῆς τέχνης καὶ μόνον ἐμεῖς
οἱ μακάριοι ἡσυχίαν ἀγομεν καὶ χαμπαρανὶ δὲν παίρ-
νομε. Ἐχτός ἂν τὸ μυρισταβὲ ψαλλιδιστὰ καὶ κομ-
ματιαστὰ καὶ πρόχειρα καὶ ἀνακατωμένα ἀπὸ καμιά
ἐφημερίδα. Σὲ τμήματα ἑπτὰ χωρίστηκαν οἱ φιλο-
σοφοὶ γιὰ τὴν εὐκολίαν τῆς δουλειᾶς τους μέσα στὸ
συνέδριον: Ἱστορία τῆς φιλοσοφίας. — Γενικὴ φιλο-
σοφία: μεταφυσικὴ καὶ φυσικὴ φιλοσοφία. — Ψυχο-
λογία. — Λογικὴ καὶ θεωρία τῆς γνώσεως. — Ἠθικὴ
καὶ Κοινωνιολογία. — Διαιτητικὴ. — Φιλοσοφία τῆς
θρησκείας. — Ἐξὸν ἀπὸ τὰ τμήματα συνεδρίασαν
καὶ τέσσερες φορές ὅλοι μαζί οἱ φιλόσοφοι. — Λεῖπαν
ὅμως ἀπὸ τὸ συνέδριον οἱ δυὸ ἐξακουστοὶ ἀρχηγοὶ
τοῦ σύγχρονου φιλοσοφικοῦ στοχασμοῦ. Ὁ ἀμερικανός
Οὐίλλιαμ Ζάμες, ὁ πτεράς τοῦ λεγομένου πραγ-
ματισμοῦ (ποῦ δὲν ἔχει καμιά σχέση μὲ τὸν ὀνομα-
ζόμενο στὴν τέχνην πραγματισμὸ) καὶ ὁ γάλλος
Bergson, ποὺ τὸ τελευταῖον τοῦ βιβλίου «Τὸ δη-
μιουργικὸν ζετούλιμα» τὸ θεωροῦνε οἱ θαυμαστὲς του
τὸ σπουδαιότερον καρπὸ τῆς φιλοσοφικῆς μελέτης
ὕστερ' ἀπὸ τὴν «Κριτικὴν τοῦ καθαροῦ λόγου» τοῦ
Κάντιου. Φυσικὰ, οἱ φιλόσοφοι συζητήσαν, ὅσο παίρ-
νει, μὲ τὴ σοβαρότητα καὶ μὲ τὴ γαλήνη ποὺ τοὺς
ταιριάζει. Ὅμως ἄνθρωποι καὶ αὐτοί. Κι ἀναψαν
καὶ κόρῳσαν καὶ φαίνεται πὼς τὰ χοντροκοπανή-
σαν πραγματιστὲς ἀπὸ τὴ μιὰ μεριὰ καὶ ὀρθολογι-
στὲς ἀπὸ τὴν ἄλλην. Σημαντικὴ καὶ περιέργη θὰ
εἴτανε καὶ ἡ φιλονικία τους ἀπάνου στὸ αἰῶνιον τὸ
θέμα: «Τί ἐστὶν ἀλήθεια;»

*

Τὸ πρὸ χοντρὸ μυθιστόρημα βγήκε—ἰδὼ καὶ
λίγους καιροὺς—στὸ Μόναχο. Πλούτισε στὰ γερὰ—
τάχα μὲ τὸν ὄγκον τοῦ μονάχα, ἢ καὶ μὲ τὴν ἀξίαν
του; τὴ γερμανικὴν φιλολογίαν. Συγγραφέας τοῦ ὁ
κ. Ὁθωνας Γιούλιος Μπιρμπάουμ. Τρίτομον: Σελίδες
1541. Ὁ τίτλος τοῦ: Prinz Kuckuck. Ὁ συγ-
γραφέας τοῦ ἔχει καὶ πρόλογον· λέει πὼς τὸ ἔγραψε
ἀπάνου σὲ σχέδιον μελετημένον ἀπὸ πρὶν, καὶ με-

— Σὺν εἶναι καλὸς καιρὸς, σὲ μιὰ μισητὴ ὥρην
πᾶμε.

— Δὲ μοῦ λές, Γιάννη μου, μπᾶς καὶ μοῦχεῖς
σκοπὸ νὰ μοῦ γίνῃς Κολόμπος; τέτοια ταξίδια μα-
κρυνὰ μὲ βάρκες δὲ μ' ἀρίσσουνε!

— Μὴ φοβάσαι, κερά, σὺν εἶναι καλὸς ὁ και-
ρὸς γὰ τὰ παίρνω πάνω μου τὰ παιδιὰ· θὰ πᾶν τὸ
βαρκάκι μου σὺν κοκκῶνα!

— Δὲ μ' ἀρίσουνε τέτοια παιχνίδια! Νὲ πᾶτε
καὶ καὶ ἂ σὰς πιάσῃ κανένας κακὸς καιρὸς νὰ μὴ
μπορεῖτε πιά νὰ ξεμυτίσετε... Τί γίνουμαι γὰ τό-
τες, κύρ Γιάννη; σκαρταδιάζω καὶ πάω καλὰ μου!

— Μιὰ φορὰ τόπαθα, κυρά μου· εἶχα πᾶει ἀπ'
τὸ πρῶτ' στὸ Φανάρι γιὰ ψάρεμα, μὲ σοροκάδα· τὰ-
πομεσήμερο δυνάμωσα, θεριὸ ἔγινε. Θέ καὶ Κύριε!
ποῦ νὰ ξεμυτίσῃς! Ὁ καπτάν-Νικόλας, ὁ φύλα-
κας, καλὸ νᾶχη, δὲ μᾶς ἄφησε νὰ φύγουμε· περά-
σαμε καὶ τὴ βραδυὰ μὲ τὴν ἐλπίδα τὸ πρῶτ' νὰ κα-
λοσυνέψῃ, μὰ ποῦ! ξημερώθηκε βροχή, κατακλυ-
σμός, κάτι κύματα θεριεμένα, ποὺ ξεκλονίζανε τὸ
θεώρατο βράχο σῦρριζα! Γὼ δὲν μπορούσα νὰ μείνω
κεῖ πιότερο, κείνη τὴ μέρα ἠθθαίνα πογραφή σ' ἓνα
χαρτί, τί νὰ κάνω; χτυποῦσα τὸ κεφάλι μου, πῆ-
γα νὰ σκάσω!... Εἶχα τότες μιὰ καλὴτερη βαρκού-

λα, ξεφτέρι μονάχα, ποὺ τὴν πούλησα σὲ μιὰ μ'
ἀνᾶχη... ἄς εἶναι! Στὶς ἑντεκα, τὸ μεσημέρι, λο-
γάριζα πὼς θὰ περνοῦσ' ἀπὸ τὸν Κάβο τὸ βαπόρι
γιὰ τὸ Λουτράκι· μόλις τὸ εἶδ' ἀπὸ μακριὰ, ξεφύ-
γω, κρυφά, τοῦ γέρον Νικόλα καὶ τοῦ δίνω, μὲτ'
στὰ ὅλα, νὰ προκάνω τὸ βαπόρι! Θυμάσαι, ρὲ Σό-
φο, τί κακὸ; Τὸ βαρκάκι πετάχτηκε μὲς' στὴ λυσ-
σαμένη φορτωτὴν σὺν παιχνίδι σατανικῶν εἰμασσε
σὰ μεθυμένοι, ὅλο ἄσπρα βλέπαμε γύρω μας, ἀφρι-
σμένα βουνά, ποῦ πετοῦσανε στὰ οὐράνια τὸ τσόφλι
μας, ποῦ περνοῦσανε δίπλα μας βιαστικὰ ἢ ξεμ-
προβάλανε μπρός μας, κλείνοντας τὴ διάδω! Μου-
σκεμένοι, ξεσκουφωτοί, ξετραχηλισμένοι, τὸ κεφάλι
μας τὸ νοιῶθαμε καζάνι καὶ τὴν καρδιά μας φω-
τιὰ, καμίνι, ποὺ κόρῳσε! Παλαίθαμε σὰ στοιχιά
τὴ θάλασσα, τὸ πῆραμε στὸ φιλότιμον νὰν τὴ βά-
νομε κάτω! Τὸ βαπόρι ἐρχότανε σὰ ζαβλακωμένο,
γέροντας μονόπαντα, καὶ ὅλοι στὸ κάσσαρο μαζευ-
τήκανε στὴν ἄκρην καὶ μᾶς βλέπαμε· φωνές, κακὸ,
πατιρντὶ νὰ παραμερίσουμε· γὼ τὸ τιμόνι κατὰ ἴ-
σια πάνω τους· ὁ Σόφος λύσσαζε, τὰ κουπιὰ στὰ
χέρια του πετοῦσανε σπῖθες· μὲ δυὸ τιναχτές τὸ
βαρκάκι ρίχτηκε δίπλα τους· ρίχνω γὼ στὴ σκάλα
τὴν ἀπόχην καὶ σὲ μιὰ στιγμή κ' οἱ δυὸ μαζύκα

φαλώταμε στὸ καράβι· τὸ βαρκάκι χοροπηδοῦσε δε-
μένο στὴ σκάλα...

— Δὲν εἶναι παλλικαριὲς αὐτά, παιδί μου, εἴ-
ναι τρέλλες! Κιντοῦψατε τὰ νιάτα σας γιὰ ἓνα κα-
πρίσιο, μπᾶ! παλαχὰ πράματα!

— Δὲν ξέρω τί σοῦρε νὰ τῆς πῆς τέτοιες ἱ-
στορίες! Τώρα θάναί ποῦ δὲ θὰ μᾶς ἀφήσῃ γιὰ ὅλο
τὸν κόσμον—εἴπ' ὁ Γιάννης θυμωμένος τ' Ἀράπη...

— Ἄς εἶναι, κυρά! Σὰ θίνε τὰ παιδιὰ νὰ πᾶ-
νε θὰ μ' ἀφήσουνε μίνα νὰ διαλέξω τὸν καιρὸ, νὰ
μὴν ἔχῃτε κανένα φόβο. Ἐγνοῖα σας, κερά, καὶ
ἔγω γὼ τὸν πόνο τῆς μάννας! Δὲν τὸ κουνῶ σὰ
δὲν ἔχω σιγουρέψῃ τὸν καιρὸ, σὲ μίνα νᾶχης μπι-
τσούνη!

— Σὺν εἶναι πιά κανένας ἐξοχος καιρὸς, ποῦ
φύλλο νὰ μὴ σιείται, σὰς ἀφίνω νὰ πᾶτε μὰ θὰ μοῦ
δώσῃ ὁ Ἀράπης τὸ λόγο του πὼς ἴσα μὲ τίς τρεῖς,
τὸ πολὺ, θὰ μείνεται· στὶς πέντε θέλω νᾶστε δῶ, τέ-
λειωσε!

— Ἄμ τί θὰ κάνουμε καὶ πέρα; θὰ φύγουμε
τὴν αὐγὴ, θὰ εἴμαστε καὶ στὶς ἑπτὰ, ἑφτάμισον· ὡς
τίς τρεῖς ἔχουνε τόσες ὥρες νὰ τριγυρνᾶνε. Ἐγνοῖα
σου, κερά, σὺν εἶναι μὲ μίνα φόβο δὲν ἔχεις!

— Μ' αὐτὲς τίς συμφωνίας μπορεῖτε νὰ πᾶτε...

γάλη προσοχή ἔβαλε στὸ ζωγράφισμα τῶν χαρα-
χτήρων καὶ στὴ σύνθεση τοῦ ἔργου του γιὰ νάχη
ἐνότητα. Ὡς τὸν πιστεύουμε. Μολαταῦτα ἡ μυθι-
στορία τοῦ κ. Μπιρμπάουμ δὲ φτάνει στὸν ὄγκο τὰ
ἔργα τοῦ περίφημου πατέρα τῆς νέας εὐρωπαϊκῆς
μυθιστορίας, τοῦ ἀγγλοῦ Ρίχαρτσον. Εἴτανε πεν-
τάτομα τὸ καθένα, κ' ἔκλειγε ἀπάνου στὰ φύλλα
τους Εὐρώπη καὶ Ἀμερική.

*

Ἡ α' Ἐλεύθερη Ἀκαδημία τῆς Βελγικῆς πρό-
τεινε ὑποψήφιο γιὰ τὸ βραβεῖο Νόμπελ τὸ μεγάλο
βέλγο ποιητὴ, τὸν Αἰμύλιο Verhaeren. Ἡ πρό-
τασὴ τῆς ἔσπειρε τὸν ἐνθουσιασμό ἀνάμεσα στοὺς
φίλους καὶ στοὺς θαυμαστὲς τοῦ ποιητῆ. Καὶ διορ-
γανίζονται γιορτὲς καὶ θεατρικὲς παραστάσεις πρὸς
τιμὴν του καὶ προεδρεύουν σ' αὐτὲς οἱ πρὶν ἑξοχοί
τοῦ Βελγίου λογοτέχνες. Κ' ἐμεῖς ἐδῶ; Τώρα τε-
λευταία βγήκε «Ἡ μεγάλη Αὔρα», ἓνα βιβλίο ἀπὸ
στίχους τοῦ νέου Σκίπη, ποῦ ἀξιόλογα θὰ μπορούσε
κανεὶς νὰ τοὺς χαρακτηρίσῃ βεραρενικοὺς. Τί λόγος
ἔγινε γιὰ τὴ «Μεγάλη Αὔρα»; Ἐξὲν ἀπὸ τὸ «Νου-
μᾶ» καὶ ἀπὸ τὸ ἄρθρο τοῦ Παπαντωνίου, τὰ ἀθη-
ναϊκὰ φύλλα κοροιδίεψαν ἀλύπητα τὸ λυρικώτατο
τραγουδιστὴ.

Κ**

ΚΟΙΝΟΤΗΤΕΣ ΚΑΙ ΕΝΟΡΙΑΙ

Οἱ «Καίρι» σ' ἓνα περασμένο φύλλο τοῖς (10 Ὀκτω-
βρίου, σελ. 1 στήλῃ 1) δημοσίευσαν τὸ ἀκόλουθο ἄρθρο ποῦ
τὸ ξαναδημοσιεύουμε καὶ μεῖς σήμερον γιὰτὶ ἔχει σέση
μὲ τὴ λαμπρὴ μελέτη «Οἱ κοινότητες» τοῦ κ. Γιάγκου
Χατζῆ καὶ τέλειωσε ἴσια ἴσια στὸν περασμένο «Νουμᾶ».

Μεγάλην αἰσθανόμεθα χαρὰν, μαυθάνοντας, ὅτι
τὸ ὑπουργεῖον καταρτίζει νομοθέτημα, ὁργανοῦν τὰς
Κοινοτήτας. Δὲν γνωρίζομεν ἔτι, ἐάν πρόκηται περὶ
τῶν ὑπαρχουσῶν ἤδη Κοινοτήτων, ἢ περὶ ὁργανώ-
σεως Κοινοτήτων πανταχοῦ τοῦ Κράτους, τοῦτέστιν
εἰς πάντα τὰ χωρία, πάσας τὰς κώμας, πάντα τὰ
προάστεια τῶν πόλεων καὶ εἰς αὐτὰς τὰς συνοικίας
τῶν μεγαλουπόλεων. Ὅποσδήποτε, τὸ Ἔθνος ἔχει
ἀνάγκην νὰ ὁργανωθῇ Κοινότητες πανταχοῦ, διὰ
γενικοῦ νομοθετήματος. Ὅ,τι λείπει ἀπὸ τὸ Ἔ-
θνος σήμερον, εἶνε ὁ κοινοτικὸς ὁργανισμός, ὁ παρέ-
χων τὴν κοινωνικὴν ἐλευθερίαν μετὰ τῆς πολιτικῆς,

διευκολύνων δὲ τὴν κοινωνικὴν πρόοδον καὶ τὴν ἀπό-
λυτον τοῦ λαοῦ ἐνέργειαν ὑπὲρ τοῦ πολιτικοῦ καὶ
ἐθνικοῦ συμφέροντος, καὶ τὴν ἀπρόσκοπτον ὑπηρε-
σίαν τῶν δημοσίων λειτουργιῶν. Ἀνευ ἐλευθέρων καὶ
ἀνεξαρτήτων Κοινοτήτων, ἀνέφικτος ἀποβαίνει ἡ εὐ-
κοσμος καὶ κανονικὴ λειτουργία τῶν κοινοβουλευτι-
κῶν θεσμῶν. Ὑπὸ τὸ κράτος συγκεντρωτικῆς διοι-
κήσεως, λειτουργοῦσιν οἰκτρῶς οἱ κοινοβουλευτικοὶ θε-
σμοί. Συμβαίνει τώρα τοῦτο, τὸ ἀξιοθρήνητον, ἐν
Ἑλλάδι, ἐν Ἰταλίᾳ, ἐν Γαλλίᾳ, ἐν Ἰσπανίᾳ, ἐν
Πορτογαλίᾳ, καὶ ἐν αὐτῇ τῇ Βελγίῳ· ἀπεναντίας
δὲ λαμπρῶς λειτουργοῦσιν οἱ κοινοβουλευτικοὶ θε-
σμοὶ ἐν Ἀγγλίᾳ, βασιζόμενοι ἐπὶ τοῦ διοικητικοῦ
συστήματος τῶν ἀνεξαρτήτων Κοινοτήτων καὶ Ἐνο-
ριῶν. Μήπως αὐτὸ τὸ κοινοτικὸν σύστημα δὲν κα-
θιστᾷ τὴν Ἑλβετίαν εὐδαίμονα καὶ δημιουργῇ εὐ-
δαιμονίαν ἐν τῇ Γερμανικῇ Αὐτοκρατορίᾳ; Τὸ ἑλ-
ληνικὸν Ἔθνος τρεῖς ἐδοξάσθη καὶ ἐμεγαλοῦργησε διὰ
τοῦ βίου τοῦ κοινοτικοῦ. Κοινότητες ὑπῆρχον ἐπὶ
Ὀμήρου καὶ αἱ πόλεις εἶχον ὁργανισμὸν πράγματι
κοινοτικόν, ὡς ἀποκαλύπτει εἰς ἡμᾶς ἡ Ὀδύσεια.
Ἐπίσης αἱ Κοινότητες, γινόμεναι πόλεις, ἀνέστη-
σαν τὰ κατὰ Περσῶν τρόποι καὶ διεμόρφωσαν θαυ-
μάσιον πολιτισμὸν. Ἀλλὰ μήπως αἱ Κοινότητες δὲν
παρεσκεύασαν καὶ δὲν ἀνέστησαν τὸ ἡμέτερον Ἔθνος
κατὰ τὸν ἱερὸν ἀγῶνα, καταγαγοῦσαι νίκας καὶ
ἀνιδρύσασαι τρόπαια; Δυστυχῶς, ἡ βαυαροκρατία
κατήργησε τὸ ἐν Ἑλλάδι κοινοτικὸν σύστημα, ἀντὶ
νὰ βελτιώσῃ αὐτὸ, καὶ εἰσέγαγεν ἀντὶ τούτου τὴν
ἄζουρλομανθῶνα τῆς διοικητικῆς συγκεντρώσεως,
τὴν ὁποίαν ἐπέβαλεν ὁ Μ. Ναπολέων. Αὕτη, πα-
ράλλουσα ἀσφαλῶς τὰς ἐθνικὰς δυνάμεις, παράγει
τὴν νάρκωσιν καὶ τὴν πολιτικὴν διαφθοράν. Εἶνε
ἀνάγκη λοιπὸν νὰ ὁργανωθῇ Κοινότητες καὶ Ἐνο-
ριαὶ ὑπὸ παρόμοιον ὁργανισμὸν. Ἐχομεν ἤδη πεί-
ραν τῶν ἀγαθῶν, τὰ ὁποῖα παρέχουσιν αἱ Κοινό-
τητες εἰς τὸν Λαόν, ὅταν εἶνε ἐντελῶς ἀνεξάρτητοι
ἀπὸ διοικητικῶν ἐπηρεασμῶν. Δὲν δυνάμεθα ἐν τῇ
πορόντι νὰ δώσω ἐν πλήρη ἰδέαν τοῦ ὁργανισμοῦ
ἀνεξαρτήτων Κοινοτήτων, πρέπει οὗτος ὁμῶς νὰ βα-
σιζέται ἐπὶ τοῦ συστήματος τῆς κληρώσεως καὶ
οὐχὶ τῆς ἐκλογῆς, καὶ ἐπὶ τοῦ οἰκονομικοῦ ἐλέγ-
χου, ἐξαρτωμένου ἀπὸ τὴν ἐποπτείαν τῆς δικαστι-
κῆς ἐξουσίας. Οἱ Δήμαρχοι καὶ οἱ Νομάρχαι θὰ δύ-
νανται ὑπευθύνως νὰ ἐλέγχωσι τὰς κοινοτικὰς ἀρ-
χάς, θὰ καταγγέλωσι δὲ πᾶσαν κατάχρησιν εἰς τὴν
δικαστικὴν ἐξουσίαν. Ἡ Κοινότης θὰ εἶνε ἐλευθερά

ἀπολύτως εἰς τὴν συγκρότησίν της, εἰς τὴν ἐξεύρε-
σιν τῶν οἰκονομικῶν πόρων καὶ εἰς πᾶσαν αὐτῆς
τὴν ἐνέργειαν. Ἐάν τοιοῦτῳ τρόπῳ ὁργανωθῶσιν αἱ
Κοινότητες, θὰ παράσχωσιν ὁργανῶσιν ὁλοκλήρου
τοῦ Ἔθνους, θὰ δημιουργήσωσι δὲ ἀκατάσχετον
πρὸς τὴν πρόοδον ὁρμήν, καὶ θὰ ἀπαλλάξωσι τὸ
δημόσιον πολλῶν καὶ μεγάλων δαπανῶν.

Αἱ Κοινότητες θὰ ἰδρῶσιν παλαίστρας, ἀγῶ-
νας, σκοπευτήρια, θὰ ὁργανώσωσιν ἀγῶνας, θὰ διευ-
κολύνωσι τὸ σωτήριο ἔργον τῶν σωματικῶν καὶ τῶν
στρατιωτικῶν ἀσκήσεων, θὰ ἀναλάβωσι τὴν συντή-
ρησιν τῶν σχολείων καὶ τὴν ἐπιτήρησιν τῶν ἀνεξαρ-
τήτων Ἐνοριῶν, θὰ διευκολύνωσι δὲ πολυειδῶς τὴν
δημοσίαν ὑπηρεσίαν καὶ θὰ ἐξωθήσωσιν εἰς τὸ στάδιον
τεραστίας προόδου καὶ ἀναπτύξεως τὸ Ἔθνος ὁλό-
κληρον. Ἀνευ ἐλευθέρων καὶ ἀνεξαρτήτων Κοινοτή-
των τὸ ἡμέτερον Ἔθνος θὰ φθίνῃ καὶ θὰ μαραίνεται,
ἕως οὗ πολιτικῶς καταστραφεῖ.

ΟΡΗΣΚΕΙΑ ΚΑΙ ΠΑΤΡΙΔΑ*

«Τῷ καιρῷ ἐκείνῳ ἐμὲς ὁ Ἰησοῦς
εἰς πλοῖον διεπέρασε καὶ ἦλθεν εἰς τὴν
ἰδίαν πόλιν».

Ἀπλὰ, Σεβασμιώτατε Δέσποτα καὶ Ἀγαπη-
τοὶ ἀδελφοί, πολὺ ἀπλὰ μάλιστα φαίνονται τὰ
λόγια αὐτὰ τοῦ ἱ. Εὐαγγελίου· ἀλλὰ μ' ὅλην τὴν
ἀπλότητα ἔχουν μεγάλη καὶ σπουδαία σημασία.
Ἄν ἐξηγηθῶντε καλὰ μᾶς δείχνουν καθαρά καθαρά
τί ἰδέες εἶχε ὁ Κύριος ἡμῶν, ὁ Χριστὸς δηλαδή,
γιὰ πατρίδα καὶ γιὰ ἔθνος, καὶ μᾶς πληροφοροῦνε
πραγματικῶς, ὅτι καὶ αὐτὸς ὁ Χριστὸς ποῦ εἴτανε
ὁ μεγαλειότερος κοσμοπολίτης, ποῦ ἦθε στὸν κόσμον
αὐτὸ ὄχι γιὰ λίγους, ἀλλὰ γιὰ ὅλην τὴν ἀνθρωπό-
τητα χωρὶς καμιά διάκριση ὅπως διόλου, καὶ αὐτὸς,
λέγω, ὁ Χριστὸς αἰσθάνονταν ἰδιαίτερη ἀγάπην πρὸς
τὴ γῆ, ποῦ εἶχε δική του πατρίδα, καὶ πρὸς τὸ
ἔθνος ἀπὸ τὸ ὁποῖο εἶχε τὴν καταγωγὴν του. Τὸ

*) Σημ. τοῦ «Νουμᾶ». Σ' ἓνα χωρὶς τῆς σκληρωμένης
ἡπείρου ἕνας παπᾶς, ἀληθινὸς ἱερέας, φαίνεται, εἶπε, τὰ πα-
ρακάτου λόγια, ποῦ κάποιος καλὸς φίλος εἶχε τὴν καλὴ σὺν-
ημῶν νὰ μᾶς στείλῃ, καὶ τὰ τυπώσαμε μ' εὐχαρίστησιν γιὰ νὰ
τὰ διαβάσωσιν καὶ νιώσωσιν ἐπὶ τοῦ αἵματος τῆς δουλείας τοῦ
ρασοφορεμένου ῥήτορος μᾶς ξεκουραίνουτε κάθε τόσο στὴν
ἐκκλησίαν μὲ τὰ φουσκωμένα καὶ ἀδιανά τους λόγια.

Θὰ πᾶτε μοναχοὶ σας, ἐγὼ καὶ ὁ γιατρός δὲν εἶμα-
στε γιὰ τέτοιες ἱστορίες...

— Μαννούλα μου, χρυσή! Πέτε μου μωρέ, ποῖος
ἄλλος ἔχει τέτοια μάννα; — φώναξ' ὁ Γιάννης, ἀγ-
καλιάζοντας, σὺν παιδί, τὸ λαμπρὸ τῆς μάννας του.

— Σὰ θέτε — εἶπ' ὁ Ἀράνης — φεύγουμε καὶ αὐ-
ριο τὸ πρωί. Ἐχουμε καλὸ καιρὸ, γιὰ δὲ πῶς λάμ-
πουνε τὰ στέρνα!...

— Ἐτσι ξαφνικά, μωρέ, χωρὶς νὰ τοιμάσουμε
τίποτις; Δὲν ἔχει γούστο νὰ πᾶμε μ' ἀδειανὰ τὰ
χέρια — εἶπ' ὁ Θόδωρος, ποῦ τᾶθελε ὅλα μὲ τάξη
καὶ μέτρο!

— Βρὲ ἀδερφέ φωνὴ ἔχουμε, κρασί παίρνουμε
τὴ νταμιτζάνα ποῦ φερε χτὲς ὁ Κώστας· φρούτα,
τυρὶ, αὐγά, νά! τί ἄλλο θέμε; Ὅλα δῶ τᾶχου-
με!... Σὺρε, Μαριώ, νὰ βράσῃς αὐγά καὶ νὰ τὰ
τοιμάσῃς ὅλα...

— Θαρρῶ, παιδί μου, πῶς ἐγὼ σοὺ τὰ τοίμα-
ζα ὡς τὰ τώρα; λὲς νὰ τᾶχω πιά χαμένα;

— Νὰ μὲ συμπαθᾷς, μαννούλα, εἶπα: νὰ τὰ
τοιμάσετε...

— Σὲ παίρνουν οἱ φούριες σου καὶ δὲν ξέρεις τί
λές!

— Μὴ μᾶς γκρινιάσῃς, μάννα μου, τὸ ταξίδι!

— Οὐφ! Ἦλα Μαριώ, νὰ σοὺ δώσω ταῦγά!

— Δὲ μ' ἀρέσουνε τὰ μούτρα τῆς θείτσας —
εἶπ' ὁ Κώστας γελώντας σὺν ἔφωγε — σὰ δὲ σοὺ παί-
ξῃ, Γιάννη, κανένα κακὸ παιχνίδι, νὰ σοὺ κόψῃ τὴ
φύρα, θάξαι θάμα! Ἀκου ποῦ σοὺ λέω!

— Οὐ! τὸ ξέρω! Εἶναι δυνατὴ νὰ μᾶς βγάλῃ
μὲς ἀπὸ τὴ βάρκα. Γι' αὐτὸ ἀρχισα μὲ φούριες νὰ
τῆς πάρω τὸν ἀέρα!

— Κατεργάση!

— Εἶρεῖς ταῦγινὸ νὰ ξεκινήσουμε, πρὶν μᾶς πᾶ-
ρῃ χαμπέρι. Ἀξαφνα μετανοῶναι τὸ πρωί καὶ ση-
κώνεται μὲ πινοκέφαλο, μὲ ζαλάδες καὶ τὰ ρέστα...
Πᾶνε τότες καὶ ταξίδια καὶ Φανάρια!

— Τί λὲς, καλέ, μπορεῖς νὰ φύγῃς χωρὶς νὰ
τὴν ἀποχαιρετίσῃς; δυστυχία σου κκομοίση!

— Τὸ ἔχε γιὰ δᾶ τὸ λέμε καὶ ἀπὸ τώρα! Σὼ
πα, καυμένα, καὶ σὺ, δὲν εἶναι κακὴ ἡ μάννα μου,
λίγο παραξενὴ μονάχα...

Ἡ μάννα τοῦ Γιάννη, γιὰ νὰ δικαιώσῃ τοὺς
φύλους τῶν παιδιῶν, ἦρθε κείνη τὴν ὥρα συλλογι-
σμένη, μὲ κατεδασμένα τὰ μούτρα της. Ἡ Μαριώ
τὴν ἀκλουθοῦσε μ' ἓνα καλάθι καὶ μιὰ μικρὴ νταμι-
τζάνα...

— Σὰς ἔβρασα δέκα πέντε αὐγά, ἔβαλα τυρὶ,

σαλάμι, φρούτα, ὅ,τι καὶ ἂν εἴχαμε. Αὐριο θὰ θέλω
καινούρια ψώνια, δὲν ἔμεινε τίποτα στὸ σπῆτι.

— Θὰ βροῦμε καὶ ψάρια λαχταριστά, κύρ Γιάν-
κο μ', κάθε μέρα πιάνει ὁ καπτάν-Νικόλας.

— Θὰ βροῦμε λὲς, Μαριώ, μπᾶς κ' ἔχεις καὶ
σὺ σκοπὸ νὰ τὰ πρὸμίσῃς γιὰ τὸ Φανάρι; τὰ καλὰ
κορίτσια δὲν ταξιδεύουνε μονάχα τοὺς μὲ παλλι-
κάρια!

— Εἶναι κουμπάρος μᾶς ὁ Ἀράνης, κυρούλα
μ', καὶ ὁ φύλακας τοῦ Φαναρίου εἶναι μπάρμπας
μου, ἀδερφός τῆς μάννας μου. Ἐχουμε τρεῖς μῆνους
νὰ τότε δώμε!

— Ὁ καπτάν-Νικόλας, ποῦ λέτε;

— Ὅχι! ὁ δεύτερος, εἶναι δυὸ φύλακες στὸ
Φανάρι.

— Κ' ἐγὼ, τὸ λοιπόν, θὰ μείνω δῶ μοναχὴ,
δίχως βοήθεια;

— Ἡ μάννα μ' θὰ σὲ δουλέψῃ, κυρούλα μ',
καὶ δὲ θὰ σοὺ λείψῃ, μαθὲς, τίποτις! Ἐμεῖς, πᾶ-
λε, νὰρὶς θάρρουμε...

— Ἀμα θὲς τίποτα, Μαριώ, κανεὶς δὲ σ' ἄλ-
λάζει τὸ κεφάλι! Ἐχεις γενάτι, παιδί μου, κ' εἶναι
πολὺ κακὸ πρᾶμα!... Πᾶω, Γιάννη, νὰ πῶσω...

— Σ' ἀφίνω γιὰ, μαννούλα μου! Νὰ σὲ φιλή-